

סימן סג

בס"ד טבת התשנ"ד

שאלה: מי שגר בחדר בבית הוריו או בבית חמיו יחד עם רעיתו. האם מברך על בדיקת חמץ בחדרו או לא? (רבי יצחק שרעבי ישיבת "שומרי הגחלת" רמלה).

תשובה: כתב מרן השולחן ערוך (סימן תלב סעיף ב) בברכה אחת יכול לבדוק כמה בתים. אם בעל הבית רוצה יעמיד מבני ביתו אצלו בשעה שהוא מברך ויתפזרו לבדוק איש במקומו, על סמך ברכה שבירך בעל הבית עכ"ל. וכתב הרב כף החיים (סימן תלב אות כב) בזה הלשון: בברכה אחת יכול לבדוק כמה בתים, ולא הוי הפסק ההליכה מבית לבית כיון דאף אם שח אין צריך לברך שנית. ועל כן ההליכה לא הוי הפסק, בית הלל ליורה דעה, ח"י, ר"ז, ומשמע דאפילו אם היו הבתים רחוקים זה מזה לא הוי ההליכה הפסק. ומיהו הפרי חדש כתב דאם היו הבתים רחוקים הוי ההליכה הפסק וצריך לחזור ולברך, והביא ראיה מדין הטלית סי' ח סעיף י"ג, וכ"כ חיי אדם כלל קי"ט אות כ"א, אמנם המאמר מרדכי אות ד' כתב דמסתמיות דברי הרא"ש והטור נראה דאין חילוק בין אם הבתים רחוקים זה מזה או לא, דלעולם אין צריך לברך שנית. וכן המנהג פשוט לבדוק הבתים והחנויות בברכה אחת אעפ"י שהחנות רחוקה מן הבית, וכתב על דברי הפרי חדש הנזכר דשאני הכא דחיובא רביע עליה לבדוק כל המקומות ולא גמר מצותו עד שיבדוק כולם יעויין שם, וכ"כ חק יוסף אות ח' יע"ש, ובלאו הכי גם בדין הטלית כתבנו שם דיש פלוגתא. ואם כן איך יוכל לחזור ולברך, אלא יש לכונן בפירוש בשעת ברכה גם על המקומות הרחוקות עכ"ל כף החיים. נמצאנו למדים מדברי מרן השו"ע הנ"ל שאפילו על כמה בתים מותר לברך ברכה אחת. ומדובר אף בבתים שאינם מחוברים אלא רחוקים זה מזה, וכדמשמע מדברי הרב כף החיים בשם האחרונים שנחלקו בבתים רחוקים האם ההליכה הוי הפסק או לא, ואם כמה בתים יכול לבדוק בברכה אחת כל שכן חדר הנמצא בתוך ביתו שנפטר בברכת בעל הבית. והריני להעתיק מש"כ המהרש"ם בספרו דעת תורה (סימן תלב סעיף ב) עם ההוספות של נכדו הגר"ש שבדרון שליט"א שמופיעות שם בסוגריים מרובעות: ואם בעל

הבית רוצה יעמיד מבני ביתו אצלו בשעה שהוא מברך ויתפזרו לבדוק על סמך ברכה שבירך בעל הבית עיין מגן אברהם ס"ק ו' שכתב דמשמע דאם בעל הבית אינו בודק רק מצוה לאחר לבדוק, אותו אחר מברך, והקשה כיון דאין המצוה מוטלת עליו למה יברך, ולא דמי לשופר שהתוקע מברך. דהתם השומע יוצא בברכתו, ותירץ דמכל מקום מצוה קעביד דומיא דמילה שהמצוה על אבי הבן, ומכל מקום אם אחר מל, אותו אחר מברך. ועיין מגן אברהם סימן שס"ו ס"ק כ' שכתב גם כן בברכת עירוב כהאי גוונא וזה לשונו: צריך עיון אם אדם אחר שאינו דר באותה העיר יכול לברך ברכה זו, ולי נראה דפשיטא דיכול לברך וכו', ואם כן גם הוא שייך במצוה זו וכו'. ועוד דהעושה מצוה לאחרים נמי מברך כמ"ש הטור סימן תרמ"א, והרמב"ם פרק י"א מברכות הלכה י"ג שהעושה מזוזה לאחרים מברך. אך יש לחלק דהתם המברך קעביד מעשה, אבל הכא לא עביד כלום לפני מנהגינו ע"כ. ועיין פרי מגדים באשל אברהם ס"ק ו' מה שכתב והוי יודע דמה שכתב המחבר דבברכה אחת יכול לבדוק כמה בתים כתב הפרי חדש אות ה' דדוקא כשהם סמוכים וכו'. ועיין מגן אברהם סימן תקפ"ט ס"ק ד' שנסתפק אם הליכה מביתו לבהכ"נ לשמוע תקיעות דמעומד הוי הספק, וכתב דאין צריך לברך שנית, ולא דמי לציצית בסימן ח' סעיף י"ג. דב' מצות הן. מה שאין כן הכא כולה חדא מצוה. ומחצית השקל שם בשם ח"מ שהקשה מאי שנא מסוכה שכתב מגן אברהם בסי' תרל"ט ס"ק י"ג לענין סוכה דהליכה לבית הכנסת הוי הפסק. והלוא גם בסוכה מצוה אחת היא. ומה שכתב מחצית השקל עליו דגם בציצית מה שכתב מגן אברהם דב' מצות הן. הכוונה דאין ללבישה שניה שייכות ללבישה ראשונה, ואם כן אחר לבישה ראשונה נגמרה המצוה. משא"כ בתקיעות שייכי כל התקיעות אהדדי, לפי תקנת חכמים שהצריכו שניהן, ואם כן לא נגמרה המצוה במיושב לבד, ולפי זה סוכה דמי ממש לציצית דכשהולך חוץ לסוכה נגמרה המצוה, ולפי דבריו אין צריך לברך שנית גם כאן, ואין ההילוך הפסק, כיון דלא נגמרה המצוה עד שיבדוק כל הבתים. ועיין עוד בהגהות לבושי שרד סי' תרל"ט שם שכתב על דברי מגן אברהם דמאי דמשמע מיניה דאפילו היה בדעתו בשעת ברכה על סוכת חבירו לא מהני דהליכה הוי הפסק, לשיטתו אזיל דפסק כך בסוף סימן ח', אבל הטורי זהב שם חולק ופסק דהליכה אינו הפסק, ולדידיה אם היה דעתו בשעת נטילה וברכה לילך לסוכת חבירו אין צריך לברך שם. וכן נוהגין וספק ברכות להקל עכ"ד. עכ"ל המהרש"ם עם הוספות נכדו הגר"ש שבדרון שליט"א. נמצאנו למדים מדברי האחרונים שהובאו במהרש"ם שמסקנתם שההילוך לא הוי הפסק כיון שלא נגמרה

המצוה עד שיבדוק את כל הבתים. והנני להעתיק מש"כ הגרי"צ יוסף שליט"א בילקוט יוסף חלק ד כרך א (בעמ' קמה) בזה הלשון: וסמך לזה מדין בדיקת חמץ. שמבואר בשולחן ערוך (סימן תלב) שבעל הבית מברך ובני ביתו המסייעים לו בודקים על סמך ברכתו, למרות שמחוייב לבדוק בכל החדרים והוא הדין בנידון דידן. ואף שלכאורה יש מקום לומר, דבדיקת חמץ החובה היא אחת לכל חדרי ביתו. ומשום הכי אינו מברך על שאר החדרים גם כשבני ביתו מסייעים בידו. מה שאין כן בהדלקת הנר שבכל חדר שמשתמש בו צריך שיהיה שם נר, משום שלום ביתו. אלא שיש לומר שברכת האשה על ההדלקה בחדר האוכל פוטרת את כל חדרי הבית. ובפרט שלדעת האורחות חיים, הכל בו, והתשב"ץ אין כל חובה להדליק בכל חדרי הדירה עכ"ל בילקוט יוסף.

הא קמן שבדיקת חמץ החובה היא אחת לכל חדרי ביתו, ולכן בנידון דידן אינו מברך על בדיקת חמץ בחדרו, אלא יוצא בברכת אביו או חמיו כשמברכים על בדיקת חמץ, ויכונו להוציאו והוא גם כן יכוין לצאת ידי חובה וילך מיד לבדוק בחדרו. ואם אביו או חמיו אינם בודקים כלל את החמץ ומבקשים ממנו שיבדוק להם את החמץ, אז יברך בחדרו או באחד מחדרי הבית. ויכוין בברכתו על כל הבית. וכמו שכתב המגן אברהם הנ"ל הביאו המהרש"ם הנ"ל. ומצאתי להגאון רבי שלמה קלוגר בשו"ת האלף לך שלמה חלק אורח חיים (סימן קצט) כתב בזה הלשון: שאלתו נדון בדיקת חמץ שצריך לבדוק גם בחנות אם די בברכה אחת או דנימא דהליכה הוא הפסק הנה בזה כבר ראה הדעות בזה, ועיין בחבורי ספר החיים הל' ראש השנה סי' תקצ"ב מ"ש בזה. ובנדון הבדיקה נראה שיעשה כך שיכוין בשעת ברכה שאינו יוצא בזה רק להבית ולא להחנות, או שיעשה אח"כ איזה הפסק בכוונה כדי שיצטרך אח"כ ברכה אחרת, ואין בזה משום גורם ברכה שאינה צריכה המבואר באורח חיים סי' רט"ו כיון שעושה כן מכח ב' דעות בזה, וכיון דיש פלוגתא מותר לעשות כן עכ"ל האלף לך שלמה. נמצא שהגר"ש קלוגר חולק על המאמר מרדכי הנ"ל שהובא בכף החיים שסובר שדי בברכה אחת לבית ולחנות אפילו אם החנות רחוקה מן הבית, וכ"כ מרן הראש"ל שליט"א בספר חזון עובדיה חלק ב (בעמ' כט אף אות כב): ולכן אפילו היה היסח הדעת בינתיים אין לברך שנית בנדון דידן עכ"ל. והיינו בנדון שני בתים או בית וחנות, כפי שיראה המעיין היטב שם. ובענין שלנו שגר באחד מחדרי בית הוריו או חמיו גם הגר"ש קלוגר יודה שנפטר בברכת בעל הבית.

בסיכום: מי שגר בחדר בבית הוריו או בבית חמיו עם רעיתו, אינו מברך על בדיקת חמץ בחדרו, אלא יוצא ידי חובה בברכת בעל הבית, ויאמר לבעל הבית שיכוין להוציאו ידי חובתו וגם הוא יכוין לצאת, ומיד לאחר הברכה ילך לחדרו לבדוק, ואם אביו או חמיו אינם בודקים את החמץ כלל, ומבקשים ממנו שיברך ויבדוק את החמץ בכל הבית. יברך ויכוין לפטור בברכה את כל חדרי הבית, וילך מיד לבדוק את החמץ בכל חדרי הבית, והנלע"ד כתבתי.